

A Alice Springs —una quadrícula de carrers abrusadors on els homes de llargs mitjons blancs no paraven d'enfil·lar-se als tot terrenys, i de baixar-ne—, hi vaig conèixer un rus que estava fent una exploració cartogràfica dels llocs sagrats dels aborígens.

Es deia Arkady Volchok. Era ciutadà australià. Tenia trenta tres anys.

El seu pare, l'Ivan Volchok, era un cosac d'un poblet proper a Rostov del Don que el 1942 havia estat detingut, juntament amb altres *ostarbeiter*, i embarcat en un tren que els acabaria portant a tots a treballar a una fàbrica d'Alemanya. Una nit, en algun lloc d'Ucraïna, va saltar del vagó del bestiar i va caure en un camp de gira-sols. Els soldats de l'uniforme gris el van buscar d'una punta a l'altra de les fileres de plantes, però va aconseguir escapar-se'n. En algun altre lloc, mentre estava perdut entre exèrcits sanguinaris, hi va conèixer una noia de Kíiv i s'hi va casar. Van anar junts a la deriva fins a un suburbi desmemoriat d'Adelaida, on hi va muntar un alambí per destil·lar vodka i va engendrar-hi tres fills ben forts.

L'Arkady era el més petit de tots.

En el temperament de l'Arkady no hi havia res que el predisposés a viure en l'ambient discret dels suburbis anglosaxons ni a buscar-se una feina convencional. Tenia la cara plana i un somriure afable, i es desplaçava pels espais lluminosos d'Austràlia amb la desimboltura dels seus progenitors lliures com el vent.

Els seus cabells eren espessos i llisos, del color de la palla. La calor li havia esquerdat els llavis, que no tenia encongits com els de tants australians blancs de la zona remota i semiàrida de l'interior, i tampoc s'empassava les paraules. Feia anar les erres d'una manera molt russa. I només quan te'l miraves de prop t'adonaves de com de grans tenia els ossos.

Segons em va explicar, s'havia casat i tenia una filla de sis anys. Però, com que s'estimava més la solitud que el caos domèstic, ja no vivia amb la seva esposa. Tenia poques pertinences personals, llevat d'un clavicordi i d'una lleixa plena de llibres.

Era un caminant incansable a qui li encantaven les zones despoblades. I no s'ho pensava dues vegades abans de posar-se en marxa per a una travessa de cent seixanta quilòmetres per les serralades, únicament amb una cantimplora i ben pocs queviures. Al final tornava a casa, des de la calor i la llum, descorria les cortines i interpretava la música de Buxtehude i de Bach al clavicordi. Aquelles progressions ordenades, deia, harmonitzaven amb els contorns del paisatge d'Austràlia Central.

Ni el pare ni la mare de l'Arkady havien llegit mai un llibre en anglès. Ell els va donar l'alegria immensa de graduar-se amb tots els honors en Història i Filosofia a la Universitat d'Adelaida. I els va deixar molt tristos quan se'n va anar a treballar com a mestre d'escola a un assentament aborigen del territori walbiri, al nord d'Alice Springs.

Li agradaven els aborígens. Li agradaven pel coratge i per la tenacitat, i per l'astúcia que desplegaven en els tractes amb els blancs. Havia après, completament o a mitges, un parell de les seves llengües, i s'havia quedat bocabadat del seu vigor intel·lectual, de les proeses de la seva memòria i de la seva capacitat i voluntat per sobreviure. No eren, insistia, els representants d'una raça moribunda, tot i que de tant en tant els feia falta ajuda per desempallegar-se del govern i de les companyies mineres.

Va ser durant la seva etapa com a mestre d'escola quan l'Arkady va descobrir l'existència del laberint de senders invisibles que serpentejaven per tot Austràlia i que els europeus coneixen com a «Camins del Somieig» o «Rastres de la Cançó», encara que per als aborígens són les «Petjades dels Avantpassats» o el «Camí de la Llei».

Els mites aborígens de la Creació parlen dels éssers totèmics llegendaris que van vagarejar pel continent durant l'Era del Somieig, mentre cantaven el nom de tot el que els passava pel davant —ocells, animals, plantes, roques, basses d'aigua— i, d'aquesta manera, feien que el món existís amb el seu cant.

La bellesa d'aquest concepte el va seduir tant que va començar a prendre nota de tot el que veia o sentia, però no per publicar-ho, sinó per satisfer la seva curiositat. Al començament, els patriarques walbiri en van desconfiar, i li van contestar les preguntes amb evasives. Més endavant, quan ja se n'havia guanyat la confiança, el van convidar a presenciar les cerimònies més secretes i el van animar a aprendre'n les cançons.

Un any hi va arribar un antropòleg de Canberra per estudiar els sistemes d'arrendament de la terra dels walbiri. Era un acadèmic envejós que es va sentir ofès per l'amistat de l'Arkady amb els homes del cant, que li va estirar la llengua per treure'n informació i que es va afanyar a revelar un secret que havia promès guardar. Fastiguejat per l'escàndol consegüent, el «rus» va deixar la feina i se'n va anar a l'estranger.

Va visitar els temples budistes de Java, va seure amb els santons hindús dels *ghats* de Benarés, va fumar haixix a Kabul i va treballar en un quibuts. A l'Acròpolis d'Atenes es va trobar amb una capa fina de neu pols i una única turista: una jove grega de Sidney.

Van viatjar per Itàlia i van dormir junts, i a París van decidir que es casaven.

L'Arkady, que s'havia criat en un país on no hi havia «res», sempre havia desitjat veure els monuments de la civilització occidental. Estava enamorat. Era primavera. Europa hauria d'haver estat meravellosa. Però va resultar que el va desil·lusionar i el va deixar amb una sensació d'apatia.

A Austràlia havia hagut de defensar sovint els aborígens de persones que els menyspreaven perquè els consideraven salvatges borratxos i incompetents; però hi havia hagut moments, en mig de la sordidesa plena de cagades de mosca d'un campament walbiri, en què havia sospitat que potser aquella gent tenia raó, i que la seva vocació per ajudar els negres era una manifestació d'autocomplaença capriciosa o una pèrdua de temps.

Però, en aquell moment, en una Europa insensatament materialista, els seus «vells» li semblaven més savis i més lúcids que mai. Se'n va anar a una oficina de Qantas i va comprar dos bitllets de tornada. Sis setmanes després es va casar a Sidney i es va endur la dona a viure a Alice Springs.

Ella li havia dit que tenia moltes ganes de viure a la regió central. Quan hi van arribar, va dir que n'estava encantada. Després de passar-hi només un estiu, en una casa amb sostre de llauna que es reescalfava com un forn, es van començar a distanciar.

La Llei de Drets Territorials convertia els «propietaris» aborígens en titulars de les seves terres, sempre que estiguessin desocupades, i la funció que l'Arkady es va inventar per a si mateix va ser la d'interpretar la «lleï tribal» adaptant-la al llenguatge de la Llei de la Corona.

Ningú sabia millor que ell que els temps «idíl·lics» de la caça i la recol·lecció s'havien acabat..., si és que alguna vegada havien estat tan idíl·lics de debò. El que es podia fer pels aborígens era preservar-ne la llibertat més essencial: la llibertat de continuar sent pobres o, per expressar-ho amb més delicadesa, l'espai en el qual podrien ser pobres si és que desitjaven ser-ho.

Quan l'Arkady ja vivia sol, li agradava passar la major part del temps «a la sabana». Quan es trobava a la ciutat, treballava al taller abandonat d'un diari on les bobines de paper vell encara encallaven les premses, i les seves seqüències de fotos aèries s'havien desplegat, com un joc de dòmino, sobre aquelles parets blanques tronades.

Una seqüència mostrava una franja de territori de gairebé cinc-cents quilòmetres que enfilava aproximadament cap al nord. Aquella era la ruta suggerida per a un nou ferrocarril que uniria Alice Springs amb Darwin.

La línia, em va explicar, representaria l'última estesa de vies fèrries de gran extensió que es faria a Austràlia; i l'enginyer en cap, un expert en ferrocarrils de la vella escola, havia proclamat que havia de ser també la millor.

A l'enginyer li faltava molt poc per jubilar-se i estava preocupat per la seva reputació pòstuma. Estava especialment ansiós per evitar cap mena d'escàndol com els que esclataven cada vegada que una companyia minera ficava la seva maquinària en territori aborígen. I per això s'havia compromès a no destruir ni un dels seus llocs sagrats i havia demanat als seus representants que l'assessoressin.

La feina de l'Arkady consistia a identificar els «terratinents tradicionals», traslladar-los als seus antics terrenys de caça, encara que en aquell moment fossin propietat d'una companyia ramadera, i induir-los a revelar quina roca o quin estany o eucaliptus eren obra d'un heroi de l'Era del Somieig.

Ja havia confeccionat el mapa del tram de dos-cents cinquanta quilòmetres entre Alice Springs i la Middle Bore Station. I li'n faltava més o menys la mateixa quantitat.

—Vaig advertir l'enginyer que el seu comportament era una mica temerari —em va dir—, però ell ho va voler així.

—Per què temerari?

—Bé, si un s'ho mira des del punt de vista *d'ells* —va comentar mentre somreia—, tota la refotuda Austràlia és un lloc sagrat.

—Explica't —li vaig demanar.

I estava a punt d'explicar-se quan va entrar una jove aborigen amb un munt de papers. Era una secretària, una noia ondulant de pell morena que portava un vestit marró de punt i que va somriure i va dir:

—Hola, Ark! —però se li va esborrar el somriure quan es va trobar amb un desconegut.

L'Arkady va abaixar la veu. Ja m'havia advertit abans que els aborígens no suporten sentir com els blancs discuteixen sobre els seus «negocis».

—Aquest és un *pom*, un anglès —va informar a la secretària—. Un *pom* que es diu Bruce.

La noia va deixar anar una rialleta desconfiada, va deixar caure els papers a la taula i va sortir disparada cap a la porta.

—Anem a prendre un cafè —em va dir l'Arkady.

Així que vam fer cap a una cafeteria del carrer Todd.

Durant la meva infantesa, no vaig sentir mai la paraula Austràlia sense evocar els bafs de l'inhalador d'eucaliptus i un país inacabablement vermell poblat d'ovelles.

Al pare li encantava explicar, i a nosaltres sentir-la, la història del milionari australià de les ovelles que va entrar en una sala d'exposició de Londres de la marca Rolls-Royce, es va mirar amb menyspreu tots els models més petits, va triar una limusina immensa amb un panell de vidre que separava el xofer dels passatgers i va afegir, amb un to petulant, mentre comptava els diners: «Això impedirà que les ovelles m'esbufeguin al clatell».

També sabia, gràcies a la bestia Ruth, que Austràlia era el país de la gent que vivia cap per avall. Un forat perforat ben recte a través del planeta, des d'Anglaterra, els esclataria sota els peus.

—Per què no cauen a l'espai? —li vaig preguntar.

—La força de la gravetat —va murmurar.

A la seva biblioteca hi havia un llibre sobre el continent, i jo em mirava amb admiració la fotos del coala i del cucaburra, de l'ornitorrinc i del dimoni de Tasmània, del vell cangur i del dingo groc, i del pont de la badia de Sidney.

Però la meva foto preferida mostrava una família aborigen en ple viatge. Eren individus esvelts i angulosos, i anaven gairebé despullats. Tenien la pell molt negra, però no amb el negre lluent dels africans, sinó amb un negre opac, com si el sol hagués absorbit qualsevol possibilitat d'un reflex. L'home lluïa una llarga barba bífida i empunyava una o dues llances i un giny per llançar-les. La dona traguïa un d'aquells cabassos de coll i també un nadó enganxat al pit. Al costat seu caminava un noiet..., i jo m'identificava amb ell.

Recordo la fantàstica manca d'una llar de debò dels meus primers cinc anys. El pare era a l'Armada, al mar. I la mare i jo anàvem i vení-

em, en els ferrocarrils d'aquella Anglaterra en guerra, per visitar familiars i amics.

A mi se'm va encomanar tota l'agitació frenètica de l'època: el xiulet del vapor en una estació colgada en la boira, l'espetec metàl·lic de les portes dobles que es tancaven, l'estrèpit dels avions, els reflectors i les sirenes, la melodia d'una harmònica al llarg d'una andana farcida de soldats adormits.

La nostra llar, si és que en teníem alguna, era una sòlida maleta negra que es deia Rev-Robe, on hi havia un racó per a la meva roba i la meva màscara antigàs amb les faccions del ratolí Mickey. Jo sabia que, quan comencessin a caure les bombes, em podria arraulir dins de la Rev-Robe i posar-me fora de perill.

De vegades em passava mesos en companyia de les dues besties, a la casa amb terrassa que tenien al darrere de l'església de Stratford-on-Avon. Eren dues velles fadrines.

La tieta Katie era pintora i havia viatjat. A París havia assistit a una festa molt llibertina a l'estudi del senyor Kees van Dongen. A Capri, hi havia vist el bombí d'un tal senyor Uliànov, que solia passejar-se al llarg de la Piccola Marina.

La tieta Ruth havia viatjat una sola vegada a la vida, a Flandes, per disposar-hi una corona de flors a la tomba d'una persona estimada. Era una dona amb un temperament senzill, confiat. Tenia les galtes d'un color rosa pàl·lid i es podia enrojolar de manera tan dolça i innocent com una joveneta. Era molt sorda, i jo havia de cridar dins del seu audiòfon, que semblava una ràdio portàtil. Al costat del llit hi conservava la fotografia del seu nebot preferit, el meu pare, que se la mirava amb serenitat des de sota de la visera de xarol de la gorra d'oficial de l'Armada.

Els homes de la branca paterna de la meva família tant eren ciutadans seriosos i sedentaris —advocats, arquitectes, antiquaris— com rodamons que corrien a la recerca de nous horitzons i que havien dispersat els seus ossos per tots els racons del planeta: el cosí Charlie a la Patagònia, l'oncle Víctor en un jaciment aurífer del Yukon, l'oncle Robert en un port oriental, l'oncle Desmond, el de la llarga cabellera rossa, s'havia esvaït a París sense deixar-hi cap rastre, o l'oncle Walter, que havia mort recitant les sures del gloriós Alcorà en un hospital del Caire per a homes sants.

De vegades sentia per casualitat com les tietes discutien sobre aquelles vides malaguanyades, i la tieta Ruth m'abraçava com si em volgués dissuadir de seguir les seves passes. Tanmateix, si s'ha de jutjar per com paladejava paraules com ara *Xanadú* o *Samarcanda*, o frases com «una mar fosca com el vi», sospito que ella també experimentava la inquietud d'un «errant de cor».

La casa estava atapeïda de mobles aparatosos heretats de l'època dels sostres alts i el servei nodrit. A la sala d'estar hi havia cortines amb estampats de William Morris, un piano, una vitrina plena de porcellanes i un quadre de pescadors de cloïsses pintat per A. E. Russell, un amic de la tieta Katie.

En aquella època, la meva possessió més preuada era una conquilla que es deia Mona i que el pare m'havia portat de les Antilles. I jo enganxava la cara contra aquella vulva llustrosa i rosada i escoltava la remor de les onades escumoses.

Un dia, després que la tieta Katie m'hagués ensenyat una reproducció del *Naixement de Venus* de Botticelli, vaig pregar i pregar perquè una jove bella i rossa aparegués de sobte de l'interior de la Mona.

La tieta Ruth no em va renyar mai, tret d'una vegada, durant una tarda de maig del 1944, quan em vaig pixar a l'aigua de la banyera. Segurament vaig ser un dels últims nens del món als quals van amenaçar amb l'espectre de Bonaparte.

—Si tornes a fer-ho —va vociferar—, en Boney et vindrà a buscar.

Jo sabia com era en Boney perquè n'havia vist una estatueta de porcellana a la vitrina: botes negres, pantalons de muntar blancs, botons daurats i un bicorn negre. Però la imatge que la tieta Ruth va dibuixar per espantar-me —una versió que l'amic del seu pare, en Lawrence Alma-Tadema, li havia dibuixat per espantar-la a ella quan era petita— només mostrava el bicorn pelut muntat al damunt d'un parell de cames primes.

Aquella nit, i durant les setmanes següents, vaig somiar que em trobava amb en Boney al camí pavimentat de la rectoria. Les seves dues meitats s'obrien com un bivalve. A dins, hi havia diverses fileres d'ullals negres i una massa de cabell negre blavós i com un fregall en les quals jo anava caient, i aleshores em despertava cridant.

Els divendres, la tieta Ruth i jo caminàvem fins a l'església parroquial i la preparàvem per a l'ofici religiós del diumenge. Ella enllustrava els bronzes, escombrava el setial del cor, reposava el frontal i disposava flors fresques a l'altar, mentre que jo m'enfilava al púlpit o entaulava converses imaginàries amb el senyor Shakespeare.

El senyor Shakespeare s'ho mirava des del seu monument funeràri situat al sector nord del presbiteri. Era un home calb, amb un bigoti amb les puntes cap amunt. La mà esquerra li descansava sobre un rotlle de paper i la dreta empunyava una ploma.

Jo em vaig erigir en guardià i en guia de la seva tomba, i per cada visita els cobrava tres penics als soldats americans. Els primers versos que em vaig aprendre de memòria van ser els quatre que hi havia gravats sobre la seva làpida:

Bon amic, per l'amor de Déu, desisteix
de cavar en la pols aquí tancada.

Beneït sia qui respecti aquestes pedres.

Maleït sia qui remogui els meus ossos.

Molt de temps després, a Hongria, on havia anat a estudiar l'arqueologia dels nòmades, vaig tenir la sort de presenciar l'obertura de la tomba d'una «princesa» dels huns. La jove jeia panxa amunt, sobre un llit de terra negra, amb els ossos fràgils coberts per una pluja de plaques d'or, mentre que al damunt del seu pit descansava, amb les ales desplegadas, l'esquelet d'una àliga daurada.

Un dels excavadors va cridar unes pàgines que recollien farratges en un camp proper. Les dones van deixar caure els rasclets i es van agombolar al voltant de la tomba oberta, mentre se senyaven amb matusseria, com si volguessin dir: «Deixeu-la en pau. Deixeu-la amb el seu amant. Deixeu-la a soles amb Zeus».

«Maleït sia...», em va semblar que clamava el senyor Shakespeare, i per primera vegada em vaig començar a preguntar si l'arqueologia mateixa no estaria maleïda.

Sempre que a Stratford hi feia bo, a la tarda, la tieta Ruth i jo —i el seu cocker-spaniel, l'Amber, que anava estirant la corretja— sortí-

em a recórrer el que, segons ella, havia estat el passeig favorit del senyor Shakespeare. Sortiem del carrer College, passàvem per davant de la sitja dels cereals, deixàvem enrere el canal escumós del molí, travessàvem l'Avon per la passarel·la per a vianants i continuàvem per la sendera que duia fins a Weir Brake.

Es tractava d'un bosc d'avellaners situat en un pendent que queia cap al riu. A la primavera hi florien les primules i les campanetes. A l'estiu era un garbuix d'ortigues, d'esbarzers i de salicàries al peu del qual s'arremolinava l'aigua fangosa.

La meva tia m'assegurava que aquell era el lloc on el senyor Shakespeare anava a «refocil·lar-se» amb una jove. Era el mateix marge en què la farigola silvestre deixava anar la seva aroma. Però no em va explicar mai el que era «refocil·lar-se» i, per molt que buscava, no hi trobava ni farigola ni margaridoies, tot i que sí algunes violetes moixes.

Molt més endavant, quan *ja* havia llegit les obres del senyor Shakespeare i *ja* sabia el que era refocil·lar-se, se'm va acudir pensar que Weir Brake era un lloc massa enfangat i espinós perquè la Titània i en Bottom s'hi ajaguessin, tot i que sí que era perfecte perquè l'Ofèlia s'hi capbussés.

A la tieta Ruth li encantava llegir Shakespeare en veu alta, i els dies que l'herba estava eixuta jo gronxava les cames sobre el marge del riu i la sentia recitar: «Si la música és l'aliment de l'amor...», «La virtut de la misericòrdia no s'excedeix...» o «Al fons del freu ton pare jeu».

«Al fons del freu...» m'alterava de manera espantosa, perquè el meu pare encara era a alta mar. I tenia un altre somni que es repetia: que el seu vaixell s'havia enfonsat i a mi em creixien ganyes i una cua de peix, i nedava per sota l'aigua per reunir-me amb ell al fons de l'oceà, i hi veia les perles que havien estat els seus ulls brillants.

Un o dos anys més endavant, per reemplaçar el senyor Shakespeare, la meva tia va començar a portar a sobre una antologia de poemes triats especialment per a viatgers que es titulava *The Open Road*. Estava enquadernada en bocaram verd i lluí una bandada d'orenetes daurades a la coberta.

A mi m'encantava mirar-me les orenetes. Quan arribaven durant la primavera, sabia que els pulmons se'm buidarien aviat de flegma verda.

A la tardor, quan es posaven a xerrotejar sobre els fils del telègraf, gairebé podia comptar els dies que em separaven de l'inhalador d'eucaliptus.

Dins de *The Open Road* hi havia unes guardes en blanc i negre, a l'estil d'Aubrey Beardsley, que mostraven una sendera resplendent que serpentejava entre boscos de pins. Vam llegir tots els poemes del llibre, l'un darrere l'altre.

Ens vam entusiasmar i vam anar a Innisfree. Hi vam veure les co-ves, que són inabastables per a l'home. Hi vam deambular tots sols, com si fossin núvols. Hi vam assaborir tot l'orgull de l'estiu, vam plorar per Licides, vam vessar llàgrimes entre el blat de moro aliè i vam escoltar la cadència estrident i seductora de Walt Whitman:

Oh, carretera pública...

M'expresses millor del que em puc expressar jo mateix,
seràs per a mi més que el meu poema.

Un dia, la tieta Ruth em va informar que, en el passat, el nostre cognom havia estat «Chettewynde», que en anglosaxó vol dir «el sender sinuós»; i al cervell em va arrelar la suggestió que la poesia, el meu nom i el camí estaven, tots tres, misteriosament connectats.

Pel que fa a les històries per anar a dormir, la meua preferida era la del cadell de coiote que apareix a *Lives of the Hunted*, d'Ernest Thompson Seton.

En Coyotito era el més petit d'una ventrada la mare de la qual havia mort a trets a mans del *cowboy* Wolver Jake. Als seus germans i germanes els havien colpejat al cap, i a ell li havien perdonat la vida perquè servís d'entreteniment per al bull terrier i per als gossos llebrers d'en Jake. La il·lustració on apareixia encadenat mostrava la figureta canina més llastimosa que havia vist mai. Però en Coyotito va desenvolupar la seva astúcia i un matí, després de fer veure que era mort, va fugir cap a la llibertat, per inculcar allà l'art d'evitar l'home a una nova generació de coiots.

Ara no puc reconstruir l'associació de pensaments que em va portar a connectar la cursa d'en Coyotito cap a la llibertat amb la «deambulació» dels aborígens australians. Tampoc recordo on vaig sentir per primera vegada l'expressió «deambulació». Tanmateix, d'alguna ma-

nera vaig captar la imatge d'aquells negres «mansos» que un dia estaven treballant alegrement en una hisenda de bestiar i, l'endemà, sense cap mena d'avís ni *cap raó justificada*, recollien els seus trastets i es perdien en la immensitat.

Es desfeien de la roba de treball i se n'anaven: caminaven durant setmanes i mesos, i fins i tot anys, a través de mig continent, encara que només fos per trobar-se amb un home, i després tornaven sobre les seves passes com si no hagués passat res.

Jo intentava imaginar-me la cara del patró quan s'assabentava que havien marxat.

Probablement es tractaria d'algun escocès: un homenot amb la pell plena de taques i la boca farcida d'obscenitats. Me l'imaginava menjant-se un bistec i ous ferrats per esmorzar (en l'època del racionament sabíem que *tots* els australians menjaven carn cada matí). Després sortiria a trobar-se amb el sol enlluernador —qualsevol sol australià era enlluernador— i cridaria els seus «nois» a plena veu.

Res.

I els tornaria a cridar. Ni un soroll, tret de la rialla burleta del cucaburra. Escorcollaria l'horitzó. Només els eucaliptus. Exploraria els corrals del bestiar. Res de res. Aleshores, davant de les barraques, hi trobaria les camises, els barrets i les botes que sobresortien de dins dels pantalons...

A la cafeteria, l'Arkady va demanar un parell de cappuccinos. Els vam dur a una taula al costat de la finestra i vam començar a enraonar.

Em va fascinar la velocitat de la seva ment, encara que de vegades em feia l'efecte que parlava com un home enfilat a una tribuna pública, i que molt del que deia ja s'havia dit abans.

Els aborígens tenien una filosofia aferrada a la terra, que era la que li donava vida a l'home: li procurava l'aliment, el llenguatge i la intel·ligència; i la terra el tornava a rebre quan es moria. El «terror propi» de l'home, encara que només fos una extensió d'herbotes *spinifex*, era en si mateix una icona sagrada que s'havia de mantenir incòlume.

—Incòlume, vols dir, pel que fa a l'impacte de carreteres, o de mines, o de vies fèrries?

—Ferir la terra —va respondre solemnement— és ferir-te a tu mateix, i si uns altres la fereixen, et fereixen a tu. Cal que la terra es mantingui intacta, tal com era en l'Era del Somieig, quan els avantpassats van donar vida al món amb el seu cant.

—Rilke —vaig comentar— va tenir una intuïció similar. Ell també va dir que la cançó era l'existència.

—Ho sé —va assentir l'Arkady, mentre recolzava la barbeta sobre les mans—. El «Tercer Sonet a Orfeu».

Els aborígens, va continuar, eren éssers que trepitjaven la terra amb molta suavitat, i com menys coses li prenién, menys havien de tornar-li. No havien entès mai per què els missioners prohibien els seus sacrificis innocents. No immolaven víctimes, ni animals ni humans. En canvi, quan desitjaven agrair-li a la terra els seus regals, senzillament es feien un tall en una vena de l'avantbraç i deixaven que la seva pròpia sang esquitxés el sòl.

—No és un preu gaire alt —va manifestar—. Les guerres del segle XX són el preu que s'ha pagat per la rapinya excessiva.

—Ja ho veig —vaig assentir dubitatiu—, però, podríem tornar als Rastres de la Cançó?

—És clar.

Jo havia viatjat a Austràlia amb el propòsit d'intentar aprendre per mi mateix, i no a través dels llibres dels altres, el que era un Rastre de la Cançó..., i com era que funcionava. Òbviament, no arribaria fins al fons mateix de la qüestió, ni tan sols ho pretenia. Li havia preguntat a una amiga d'Adelaida si en coneixia cap expert. I ella em va donar el número de telèfon de l'Arkady.

—Et fa res que faci servir el meu quadern de notes? —li vaig preguntar.

—Fes com vulguis.

Em vaig treure de la butxaca una llibreta negra, amb tapes d'hule i una banda elàstica que subjectava les pàgines.

—Quina llibreta més bonica.

—Les aconseguia a París. Però ja no se'n fan.

—A París? —va repetir mentre arquejava una cella com si no hagués sentit mai res tan presumptuós.

Després em va picar l'ullet i vam continuar conversant.

Per poder abordar el concepte de l'Era del Somieig, em va dir, calla entendre que es tracta d'un equivalent aborigen dels dos primers capítols del Gènesi, amb una diferència significativa.

Al Gènesi, Déu va crear primer les «coses vives» i després va forjar el pare Adam amb argila. Aquí, a Austràlia, els avantpassats es van crear a si mateixos a partir del fang, a centenars i a milers, un per a cada espècie totèmica.

—De manera que, quan un aborigen et diu «El meu Somieig és el del ualabi», això vol dir: «El ualabi és el meu tòtem. Soc membre del clan Ualabi».

—Així que un Somieig és l'emblema del clan? Una divisa per distingir-nos a «nosaltres» d'«ells»? «El nostre» territori del «seu» territori?

—És molt més que això.

Cada Home Ualabi creia que provenia d'un pare Ualabi universal, que era l'avantpassat de tots els altres Homes Ualabi i de tots els ualabis vius. Els ualabis, per tant, eren els seus germans. Matar-ne un per menjar-se'l era, al mateix temps, un fratricidi i un acte de canibalisme.

—Tanmateix —vaig insistir—, l'home ja no era un ualabi de debò, igual que els britànics no són lleons, ni els russos ossos, ni els nord-americans àlguies calbes, oi que no?

—Qualsevol espècie —em va explicar l'Arkady— pot ser un Somieig. Un virus pot ser un Somieig. Pots tenir un Somieig varicel·la, un Somieig pluja, un Somieig taronja del desert, un Somieig poll. A Kimberley ara tenen un Somieig diners.

—I els gal·lesos tenen porros, els escocesos cards i Dafne es va transformar en un llorer.

—La mateixa vella història de sempre —va afegir.

A continuació em va explicar que es creia que, mentre es desplaçava pel país, cada avantpassat totèmic hi havia escampat un rastre de paraules i de notes musicals al llarg del recorregut de les seves petjades, i que aquestes pistes del Somieig estaven impreses sobre la terra com a «mitjans» de comunicació entre les tribus més allunyades.

—Una cançó —va dir— era al mateix temps un mapa i un instrument d'orientació. Si coneixies la cançó, sempre podies trobar el teu itinerari a través del país.

—I un home que es lliura a la «deambulació» es desplaça sempre per un d'aquests Rastres de la Cançó?

—En els vells temps, sí —va assentir—. Ara viatgen en tren o en automòbil.

—I, suposant que aquest home s'apartés del seu Rastre de la Cançó...?

—Es convertiria en un intrús. Li podrien clavar una llança per fer això.

—Però, mentre es cenyís al seu traçat, trobaria sempre homes que compartissin el seu Somieig? Que fossin, de debò, els seus germans?

—Sí.

—I dels quals en podria esperar un tracte hospitalari?

—I viceversa.

—De manera que la cançó és una mena de passaport i de val per aconseguir aliments.

—Una altra vegada, és més complicat que això.

En teoria, com a mínim, tota Austràlia es podia llegir com un partitura musical. Al país amb prou feines hi havia cap roca o cap rierol que no haguessin estat, o no haguessin pogut ser, cantats. Potser es podrien imaginar visualment els Rastres de la Cançó com uns espaguetis d'Iliades i d'Odissees que es cargolaven en totes direccions i en què cada «episodi» es podia llegir en termes geològics.

—Per episodi —li vaig preguntar— entens un «lloc sagrat»?

—Correcte.

—Com ara la mena de llocs que inspecciones per al ferrocarril?

—Plantejem-ho d'aquesta manera —em va dir—. A qualsevol lloc de la sabana pots assenyalar un element del paisatge i preguntar-li a l'aborigen que t'acompanya: «Quina història té això?», o «Qui és aquell?». És possible que et contesti: «un cangur», o «un periquito», o «un drac barbut de l'est». Depèn de la identitat de l'avantpassat que va transitar per allà.

—I la distància entre dos d'aquests llocs es pot mesurar com un fragment d'una cançó?

—Aquesta és la causa de tots els meus conflictes amb el personal del ferrocarril —va contestar ell.

Una cosa era persuadir un agrimensor que una pila de còdols eren els ous de la Serp Arc de Sant Martí, o que una protuberància de pedra arenosa rogenca era el fetteg d'un cangur mort d'una llançada. I una altra de ben diferent convince'l que un tram monòton de grava era l'equivalent de l'Opus 111 de Beethoven.

En donar-li vida al món a través del cant, va afegir, els avantpassats havien estat poetes en el sentit original de *poësis*, que vol dir «creació». Cap aborigen podia concebre que el món creat fos imperfecte de cap de les maneres. La seva vida religiosa només tenia un únic objectiu: conservar la terra tal com era i tal com havia de ser. L'home que es llançava a la «deambulació» estava fent un viatge ritual. Seguia les petjades del seu ancestre. Entonava les estrofes del seu avantpassat sense modificar-ne una paraula ni una nota..., i així recreava la Creació.

—De vegades —va continuar l'Arkady—, vaig guiant els meus «ancians» pel desert, arribem a una filera de dunes i, de cop i volta, es posen tots a cantar. Jo els pregunto: «Què és això que canteu amb una sola veu?». I ells em responen: «Aixequem el país cantant, mestre. Així sorgeix més de pressa».

Els aborígens no es podien creure que el país existís abans que ells l'haguessin vist i cantat..., igual que, en l'Era del Somieig, el territori no havia existit fins que els avantpassats el van cantar.

—De manera que la terra ha d'existir primerament com a concepte mental? —li vaig preguntar—. I després cal cantar-la? I només aleshores es pot dir que existeix?

—Exactament.

—En altres paraules, «existir» és «ser percebut»?

—Sí.

—Això sona sospitosament a la *Refutació de la matèria* del bisbe Berkeley.

—O al budisme de la ment pura, que també veu el món com una il·lusió —va afegir ell.

—Aleshores, suposo que aquests cinc-cents quilòmetres d'acer, que travessen in comptables cançons, han d'alterar necessàriament l'equilibri mental dels teus «ancians».

—Sí i no —va dir—. La seva configuració emocional és molt resistent, i són molt pragmàtics. A més, han vist coses molt pitjors que un ferrocarril.

Els aborígens creuen que totes les «coses vives» han estat creades en secret sota la crosta de la terra, així com tot l'equipament de l'home blanc —els seus avions, les seves armes de foc, els seus tot terrenys Toyota— i tots els invents futurs, que dormen sota la superfície esperant el seu torn.

—Potser —vaig suggerir— podrien incorporar el ferrocarril, amb la seva cançó corresponent, al món creat, al món de Déu?

—I tant —va reconèixer l'Arkady.